

DZIEŃ POMORSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Najlepiej 12 str.

Naczelny Redaktor przyjmuje codziennie od godz. 12-2 w pol.

Wydawca: Pomorska Spółdzielnia Wydawnicza

Konto czekowe P. K. O. Nr. 160-315

Cena numeru w Toruniu i na prowincji gr. 20

Rekopisów Redakcja nie zwraca

Redakcja Administracja: Toruń Szeroka 11

Telefony Redakcji: dziennej 747, 748, Telefon Redakcji nocnej 749.

Oddziały: Gdańsk, Kaszubski Rynek 21, tel. 214-94 - Gdynia, ul. 10 utęgo, tel. 15-44 - Grudziądz, ul. Sienkiewicza 9, tel. 442. Wełherowo, ul. Gdańska 4, tel. 64, - Bydgoszcz, ul. Mostowa 6, tel. 22-18, - Inowrocław, ul. Marsz. Piłsudskiego 4a, tel. 602.

Rok V.

Toruń, niedziela 2 kwietnia 1933

Nr. 77

Prawa Niemiec „zafiksowane przez kanały dyplomatyczne“

Autentyczny tekst projektowanego paktu czterech mocarstw

London 1. 4. (PAT). „Daily Herald“ publikuje tekst planu czterech mocarstw Mussoligo, twierdząc że tekst poniżej opublikowany jest autentyczny:

Art. 1. Cztery mocarstwa zachodnie Niemcy, Francja, Wielka Brytania i Włochy zobowiązują się urzeczywistnić pomiędzy sobą skuteczną politykę kooperacji, celem utrzymania pokoju w zgodzie z paktem Kelloga i aktem nie używania przemocy, także zobowiązują się działać w zakresie stosunków europejskich tak, aby ta polityka pokojowa przystąpiła być mogła w razie konieczności i przez państwa.

Art. 2. Cztery mocarstwa potwierdzają zasadę rewizji traktatów pokojowych w zgodzie z odpowiednimi art. paktu Ligi Narodów. Na wypadek gdyby powstał miała z tego powodu możliwość wywołania konfliktu pomiędzy państwami oświadczają one ponadto, że rewizja może być zastosowana tylko w ramach działalności Ligi Narodów w atmosferze wzajemnej zgody i solidarności wzajemnych interesów.

Art. 3. Francja, Wielka Brytania i Włochy oświadczają, że w razie i o ileby konferencja rozbrojeniowa osiągnęła tylko częściowy rezultat równość PRAWA UZNANA DLA NIEMIEC MA NABRAĆ ISTOTNEGO ZNACZENIA I NIEMCY ZOBOWIĄZUJĄ SIĘ REALIZOWAĆ TĘ RÓWNOŚĆ PRAW W STOPNIOWYCH STADJACH, JAKIE ZAFIKSO-

WANE BY ZOSTAŁY PRZEZ STOPNIOWE POROZUMIENIE, ZAWARTE PRZEZ 4 MOCARSTWA ZWYKŁEMI KANAŁAMI DYPLMATYCZNEMI.

4 mocarstwa zobowiązują się osiągnąć porozumienie z Austrią, Węgrami i Bułgarią.

Art. 4: We wszystkich kwestiach politycznych i niepolitycznych europejskich i pozaeuropejskich, jak również w dziedzinie kolonialnej 4 mocarstwa zobowiązują się zastosować takie decyzje, jakie są umożliwiające wspól-

ną linią działania.

Art. 5. Niniejsza umowa polityczna o porozumieniu i współdziałaniu zostanie o ile to będzie potrzebne przedstawiona parlamentom do zatwierdzenia w ciągu trzech miesięcy. Będzie ona trwała 10 lat i będzie mogła być odnowiona po upływie tego czasu na taki sam okres o ile nie zostanie wypowiedziana przez jedną ze stron przed upływem terminu.

Art. 6. Niniejszy pakt zostanie zarejestrowany w sekretariacie Ligi Narodów.

Zamach hitlerowców na niepodległość W. M. Gdańska

Prasa genewska o konferencji Hitlera z Greiserem

Genewa, 1. 4. (Pat). Komentując wiadomości biura Conti, według której szef narodowych socjalistów gdańskich Greiser złożył wizytę kanclerzowi Hitlerowi, który całkowicie aprobował stanowisko narodowych socjalistów gdańskich, w ostatnich rokowaniach z partjami rządowymi, „Journal des Nations“ stwierdza, że w ten sposób potwierdzona została ingerencja rządu niemieckiego w sprawy wewnętrzne Gdańska, co jest naruszeniem niepodleg-

ści Wolnego Miasta. Z drugiej strony faktem jest, że oddziały szturmowe hitlerowskie na terenie Gdańska podlegają komendzie oddziałów szturmowych z Prus Wschodnich. Zdaniem pisma, Wysoki Komisarz Ligi Narodów ze względu na swoje obowiązki strażnika konstytucji i spokoju Wolnego Miasta winien wyciągnąć konsekwencje z tego mieszanja się hitlerowców poza-gdańskich do spraw Wolnego Miasta.

Przygotowania do wielkiego ataku na zachodnie granice Polski

Berlin 1. 4. (PAT). Na tle zrzeszenia się narodowych organizacji, popierających żywo niemiecki na kresach wschodnich Rzeszy zarysowuje się nowy konflikt.

Po zjednoczeniu Ostmarkenvereinu z Ostbuntem w jednolitą organizację, która otrzymała nazwę Ostmarkenbundu, nowopowstały związek zwrócił się do t. zw. „Ostauschussu“ z wezwaniem do przyłączenia się do zjedno-

czonego związku. „Ostauschuss“, aprobując myśl utworzenia jednolitego frontu, nie zgodził się na natychmiastowe przyłączenie się do związku, motywując swoją odmowę koniecznością odbycia narad przez przywódców ruchu bojowego na obszarach pogranicza, oraz wyciekania odpowiedniej decyzji czynników rządowych.

W pomroce tajemnic tragedji brzuchowickiej

Zaprzysiężenie Stasia Zaremby i zeznania biegłych w krakowskim procesie Gorgonowej

Kraków, 1. 4. (PAT). Wczorajsza rozprawa przeciwko Gorgonowej odbyła się w atmosferze zupełnie spokojnej. Rzecznik inż. Przetocki ze Lwowa stwierdził, że z dnia 30 na 31 grudnia 1931 r. wody zaskórnej w piwnicy willi Zaremby być nie mogło. obrońcy Ettinger i Akser szeregiem pytań starają się orzeczenie znawcy osłabić. Kwestja ostateczna nie została wyjaśniona i będzie w dniu dzisiejszym w dalszym ciągu roztrząsana.

Świadek obrony dr Rappaport oświadcza że gdy wszedł do ogrodu willi w towarzystwie ogrodnika Kamińskiego, pies Luks wbrew opinii powszechnej serdecznie witał się ze świadkiem, zupełnie go nie atakując.

Zkolei wezwany zostaje drugi rzeczoznawca inspektor Piątkiewicz, wobec tego, że rzeczoznawca wyraził ma opinię oraz udzielił wyjaśnień na temat istniejących wśród przestępców zabobonów, przewodniczący wnosi o zarządzenie tajności rozpraw. Na wniosek obrony tajność ograniczona została jedynie do okoliczności, dotyczących pewnych fizjologicz-

nych czynności przestępców na miejscu zbrodni.

Po wznowieniu jawności zeznaje w dalszym ciągu świadek Piątkiewicz. Obrona zastrzeżę się, że zeznanie świadka traktować należy, zwłaszcza w tych momentach, któreby mogły mieć wpływ na treść wyroku jako czysto teoretyczne, wychodząc z założenia, że rzeczoznawca nie śledził całego przebiegu rozprawy.

Biegły Piątkiewicz w sposób wyczerpujący, oparty na najnowszych zdobycach nauki w tej dziedzinie wyjaśnia cały szereg poruszanych przez obronę momentów, jak na przykład reakcje psa na zapach krwi świeżej, sposoby unieszkodliwienia psa, utrwalenie śladów, cechy charakterystyczne wybitej szyby i sposób wybita i t. d. Na podstawie posiadanych przez sąd dowodów rzeczowych w postaci kawałków szyby, rzeczoznawca opinuje wreszcie, że szyba w drzwiach małej werandy wybita została z zewnątrz.

Następnie WEZWANY ZOSTAJE POWNOWIE STAS ZAREMBA. Przewodniczący odczytuje uchwałę trybunału, postanawiają-

Obywatelstwo honorowe pow. białostockiego dla Marsz. Piłsudskiego

Warszawa 1. 4. (PAT). Wczoraj przybyła do Warszawy delegacja mieszkańców powiatu białostockiego ze starostą powiatowym Michalowskim na czele, która przywiozła dla p. Marszałka Piłsudskiego dyplom obywatelstwa honorowego wszystkich miast i gmin powiatu białostockiego.

A tache wojskowy Niemiec w Warszawie

Warszawa, 1. 4. (Pat). Wczoraj przybył do Warszawy attache wojskowy poselstwa niemieckiego w Warszawie generał - major Maks Schindler. Generał Schindler był ostatnio dowódcą pułku piechoty Reichswehry, stacjonowanego w Monachjum. Jest on pierwszym attache wojskowym niemieckim w Polsce.

Rząd austriacki rozwiązał Schutzbund a Wiedeń - Heimwehre

Wiedeń 1. 4. (PAT). Na skutek jednogłośnej uchwały gabinetu kanclerz wydał polecenie rozwiązania republikańskiego Schutzbundu na całym terytorjum Austrii. Rząd ogłasza że użycie najostrzejszych środków celem przeciwdziałania wszelkiemu oporowi jest niezbędne oraz wzywa do przemyślenia ludność do popierania akcji rządowej.

Wiedeń 1. 4. (PAT). Rząd krajowy Wiednia w odpowiedzi na rozwiązanie Schutzbundu wydał dekret, rozwiązujący wiedeńską organizację Heimwehry. Jako powód rozwiązania podaje wiedeński rząd krajowy planowane przez Heimwehre gwałtowne przewroty i zamach stanu. Koła parlamentarne uważają rozwiązanie wiedeńskiej Heimwehry za zarządzenie o charakterze teoretycznym, gdyż wiedeński rząd krajowy nie posiada władzy wykonawczej do przeprowadzenia swoich zarządzeń. Wczoraj wieczorem miało się odbyć posiedzenie rady ministrów i rozważyć sytuację prawną, wytworzoną przez zarządzenie rządu krajowego.

Wiedeń 1. 4. (PAT). Rozwiązanie socjalistycznego Schutzbundu, wedle komunikatu rządowego, nastąpiło z powodu przygotowania Schutzbundu do zbrojnego oporu przeciwko państwowym władzom wykonawczym.

Wizyta Titulescu w Paryżu

ma dowieść światu że Francja nie porzuci nigdy swych sprzymierzeńców

Paryż, 1. 4. (Pat). Prasa przywiązuje dużą wagę do wizyty w Paryżu ministra Titulescu, który był onegdaj podejmowany przez Paul - Boncoura, wczoraj zaś złożył wizytę premierowi Daladier.

Wizyta, zdaniem prasy francuskiej, jest tem ważniejsza, że Titulescu występuje jako oficjalny mandatarjusz Małej Ententy. Rozmowy, jakie odbędzie on z ministrami francuskimi — zaznacza „Le Matin“ — niewątpliwie upewnią go co do stanowiska Francji, która pozostawać zawsze będzie wierną swym zobowiązaniom oraz Lidze Narodów.

Titulescu — pisze dziennik — będzie mógł utrwalić w przekonaniu rządu krajowego Małej Ententy, że rząd francuski dba nade wszystko o poszanowanie traktatów, które wszak usankcjonowały rolę Małej Ententy w koncercie europejskim.

„Excelsior“ przedstawiając w ogólnych zarysach politykę francuską, pisze: Francja nie porzuci nigdy swych sprzymierzeńców w Europie środkowej i wschodniej, nie mniej jednak rozpatrywać będzie z całą sympatją wszelkie pokojowe propozycje. utrzymywane w duchu i w ramach paktu Ligi Narodów. Dziennik życzliwie zapatruje się na projekt sojuszu rozszerzonego na 4 wielkie mocarstwa zachodnie, przyjętego jako pakt regionalny w ramach Ligi Narodów.

Ustawa o „Funduszu Pracy“

Warszawa 1. 4. (PAT). W wczorajszym Dzienniku Ustaw ogłoszona została ustawa o „Funduszu Pracy“.

Po sesji sejmowej

Twórcza praca dla państwa i społeczeństwa

Kończąca się właśnie sesja zwyczajna Izby ustawodawczej domaga się podsumowania jej wyników i szczegółowszej charakterystyki. Zawsze bowiem tok obrad parlamentarnych jest zwierciadłem aktualnej rzeczywistości politycznej, społecznej i gospodarczej, jest soczewką, w której krzyżują się linie kierunkowe polityki władzy wykonawczej z nastrojami i tendencjami społeczeństwa. Rezultatem tej współpracy jest nie tylko plon ustawodawczy.

Praca parlamentarna zestawia założenia zasadnicze z bieżącymi wymogami dnia i realizuje je przeważnie tylko częściowo i na drodze kompromisu. Dzięki temu demaskuje nierealność modnych choćby haseł i pustkę frazesów i może stać się szkołą politycznego myślenia, o ile kierowana jest rzetelną troską obywatelską i o ile, dzięki usprawnieniu swej techniki, da przewagę treści nad formą i nad wielomównością deklaracji, jawnych w istocie, a wygłaszanych dla autoreklamy lub uwiedzenia przyszłych wyborców.

Miniona sesja parlamentarna była z pewnością bardzo pracowita. Na przestrzeni 4 miesięcy Sejm odbył 33 posiedzenia plenarne, a większość z nich trwała po wiele godzin, wypielniając niejednokrotnie całe dni i przeciągając się do późnej nocy. Niezależnie od tego komisje pracowały z całym nakładem energii, pracując nad szczegółowo rozległym materiałem ustawodawczym. Komisje Budżetowa, Administracyjna, Oświatowa, Opieki Społecznej, Skarbowa czy Konstytucyjna w prawdziwym wysiłku pracy umożliwiły Sejmowi nie tylko załatwienie wszystkich niemal projektów ustawodawczych, ale znalazły jeszcze czas na rozpatrzenie całego szeregu projektów z inicjatywy poselskiej, co więcej — zdołały nawet rozpatrzyć i ustosunkować się do tych licznych wniosków opozycji, które dyktowane były przedewszystkiem chęcią antyrządowych demonstracji.

Rzeczowe ustosunkowanie się większości parlamentarnej do rozpatrywanych zagadnień było podstawą tej rozległej pracy. By dać choćby jeden i drugi przykład tej przedmiotowości, wystarczy przypomnieć, że w czasie obrad komisyjnych uwzględniano niejednokrotnie poprawki mniejszości opozycyjnej, o ile wpływały one z rzeczowego stosunku do aktualnego w danym momencie zagadnienia. Losy wielkich ustaw samorządowej, scaleniowej czy o ustroju szkół akademickich, które uległy w Sejmie i Senacie daleko idącym, zasadniczym częstokroć przeróbkom, dowodzą nie tylko tej właśnie przedmiotowości, ale świadczą równocześnie — wbrew złośliwościom opozycji — że większość parlamentarna współdziała z rządem na zasadach równorzędności, że nie rezygnuje z prawa krytyki i samodzielnej oceny zgłoszonych projektów ustawodawczych.

Obok rozpatrywania projektów z inicjatywy rządowej Sejm przejawiał niejednokrotnie własną inicjatywę ustawodawczą. Pomijając sprawy pomniejszych, należy jednak podkreślić, że dzięki inicjatywie klubu BBWR została znowelizowana ustawa o podatku spadkowym i wprowadzono doń znacznie niższe stawki podatkowe, że rządowy projekt podatku majątkowego został zastąpiony daniną, opartą na innych zupełnie podstawach, że wreszcie tak doniosła ustawa o Funduszu Pracy wyszła również z inicjatywy większości parlamentarnej.

Rzeczowy stosunek do rozpatrywanych zagadnień zmuszał częstokroć do zasięgania opinii specjalistów fachowych i zainteresowanych. W sprawie zagadnień samorządowych miały możność wypowiedzieć się wszystkie związki i organizacje samorządowe, wszyscy znawcy teoretyczni i praktyczni, co tęsi działacze. W salach komisyjnych Sejmu i Senatu zjawiali się często profesorowie uniwersytetów, najwybitniejsi matematycy ubezpieczeniowi, by w charakterze ekspertów oświetlić rozpatrywane zagadnienie. Nigdy szybko tempo pracy parlamentarnej nie było powierzone i nie dbałe. Rozległość studiów badawczych była tem większa, że oficjalnym posie-

dzeniem licznych komisji towarzyszyły lub je wyprzedzały liczne, wielomiesięczne czasem, jak przy ustawie scaleniowej, obrady wewnętrzne w klubie BBWR, mające na celu uzgodnienie poglądów i znalezienie wyjścia z rozbieżnych interesów i postulatów grup zainteresowanych.

Ton rzeczowy, spokojny i rzetelny, jaki wносиła do prac ustawodawczych większość parlamentarna, górował w tej sesji bezwzględnie nad próbami opozycyjnych harców. Już nie pojawiły się tym razem tradycyjne wnioski o votum nieufności dla rządu, już rzadziej, niż przed rokiem, przyjdym Sejmu musiało karami dyscyplinarnymi powściągać opo-

zycyjne temperamenty. Zrozumieli snad przywódcy opozycyjnych klubów, że ich zakusy zawichrzenia obrad parlamentarnych nie znajdują w społeczeństwie odzewu i spotykają się z powszechnym potępieniem. Należeli więc pewien tłumik na rozgwar swych wystąpień. Nie zrezygnowali oczywiście ze stanowiska walki i negacji. Metodą tej walki należy się z pewnością bliższa uwaga. Ale ugiąć musieliby czoła przed postawą wierności i wagą dokonywanej pracy.

Nic dziwnego, że w tej atmosferze i przy tych metodach pracy większości parlamentarnej plon sesji jest obfity i przynosi istotny pożytek Państwu i społeczeństwu.

Między Moskwą a Londynem

Groźba zerwania stosunków dyplomatycznych

W kołach oficjalnych Londynu wyjaśniają, iż przyjazd ambasadora Oweya ma na celu jedynie odbycie narad z przedstawicielami rządu, poczem niezwłocznie nastąpi jego powrót do Moskwy naturalnie „o ile rozwój sytuacji nie podąży w kierunku niezadawalającym”.

Silny konflikt angielsko-sowiecki wywołał, jak wiadomo, aresztowanie angiel-

skich inżynierów przez G. P. U. Niedawno w oficjalnych komunikatach „Izwestiach” pojawiły się 2 komunikaty G. P. U. o wykryciu spisku kontrrewolucyjnego wśród pracowników rolniczych i elektrotechnicznych. W pierwszym komunikacie donosi się o ukaraniu 70 pracowników rolniczych, z czego 35 bez rozprawy sądowej rozstrzelano.

3 miliony

na zasiłki dla bezrobotnych

Na posiedzeniu Funduszu Bezrobocia przyjęto na wniosek komisji budżetowej prelimitararz F. B. na kwiecień, przewidujący m. in. na zasiłki dla bezrobotnych robotników sumę 3.039.250 zł. Przepuszczalna liczba bezrobotnych robotników, uprawnionych do świadczeń z Funduszu Bezrobocia wyniesie w kwietniu około 65.000 osób.

Długość rządów powojennych

Największą stabilizacją odznaczają się rządy powojenne w Szwajcarii, Islandji i Holandji, gdzie przeciętna kadencja gabinetu trwa 3 1/2 roku; w następnej kategorii pierwsze miejsce zajmuje Czechosłowacja, gdzie przeciętna kadencja gabinetu sięga 15 miesięcy. Najniższą stabilizację wykazuje Jugosławia, gdzie gabinety nie trwają dłużej, niż 5 i pół miesiąca przeciętnie, oraz Francja, gdzie ten okres nie przewyższa 6 miesięcy.

Drugi komunikat GPU. wywołał większy popłoch, pomimo, że ogłasza jedynie aresztowanie. Pomiędzy aresztowanymi obywatelami o sabotaż w elektrotechnice znajdują się bowiem czterej inżynierowie angielscy i ten właśnie fakt spowodował głośne echo poza granicami Związku Sowieckiego.

W Londynie zawiadomiono.

Rząd Wielkiej Brytanii zażądał przez swego ambasadora w Moskwie wypuszczenia na wolność swych obywateli. Sowieci kategorycznie odmówili.

Litwinow oświadczył ambasadorowi Owey'owi, że żaden rodzaj presji i żadne groźby nie zmuszą rządu sowieckiego do odstąpienia od istniejących praw i zezwolenia na zawieszenie tych praw w stosunku do obywateli brytyjskich.

Depesza londyńskiego zarządu firmy „Metropolitan Vickers”, domagająca się wypuszczenia na wolność wszystkich aresztowanych pracowników firmy, zarówno Anglików jak i Rosjan, za kaucją, oraz wyrażająca niezadowolenie z powodu procesu została wysłana przez „Izwestia”, pisząc w specjalnym komentarzu redakcyjnym, że angielscy businessmeni zapominają, że mają do czynienia z zasadami niepodległego kraju.

Rzecz jasna, że takie postawienie sprawy wywołało w Anglii jeszcze silniejszą reakcję.

Na posiedzeniu Izby Gmin Eden oświadczył, że rokowania handlowe anglo-sowieckie zostały zawieszane, gdyż w obecnych okolicznościach nie mogą doprowadzić do żadnych pozytywnych wyników.

Zerwanie sowiecko-angielskich rokowań handlowych oraz kampania prasy angielskiej w obronie aresztowanych w Moskwie inżynierów, wywołała ostrą replikę na łamach „Izwestii” i „Prawdy”.

Wyjazd ambasadora angielskiego z Moskwy jest demonstracją o bardzo daleko idących następstwach.

Już przed tygodniem obiegła w Moskwie pogłoska, że rząd Wielkiej Brytanii nie cofnie się przed zerwaniem stosunków dyplomatycznych z ZSRR, w razie niepożądanego dla Anglii załatwienia sprawy aresztowanych Anglików firmy Metropolitan Vickers. Zerwanie zaś stosunków dyplomatycznych między Rosją i Anglią zaogniłoby znacznie i tak już niespokojną sytuację międzynarodową.

Nasz pomorski numer bałtycki

zdołał sobie uznanie w całej Estonji i na Łotwie

Specjalny numer bałtycki naszych Wydawnictw z dnia 19 marca 1933 r. poświęcony żywotnym i aktualnym obecnie zagadnieniom współpracy z państwami bałtyckimi, odbił się głośnym echem w prasie estońskiej i łotewskiej. W ubiegłym tygodniu Radio Estońskie nadało dokładne streszczenie naszego bałtyckiego numeru, podkreślając jego znaczenie na polu zbliżenia naszych narodów i kładąc nacisk na udział, jaki wzięli w nim najwybitniejsi politycy, ekonomiści i uczeni Estonji i Łotwy. Nasz numer Bałtycki spotkał się z gorącym uznaniem nie tylko miarodajnych czynników politycznych, ale i całej prasy estońskiej, która zamieściła już obszerny sprawozdanie z tego numeru.

„Päevaleht” i „Vaba Maa”, największe dzienniki Tallina, zamieściły streszczenia najważniejszych artykułów, a najstarsze pismo estońskie „Postimees” w Tartu podało niektóre z nich w całości. Prasa estońska, pi-

sząc o znaczeniu naszej akcji, podkreśla, że wychodzi ona z pomorskich kresów Polski.

Głośnym echem odbiło się w ubiegłym tygodniu w prasie bałtyckiej i zachodniej europejskiej oświadczenie b. ministra spraw zagranicznych Łotwy, prezesa komisji zagranicznej sejmiku posła Cielensa o zmianach, które zaszły w stosunkach łotewsko-litewskich i o konieczności zbliżenia z Polską. Jak wiadomo, b. minister Cielens był przedstawicielem najskrajniejszej orientacji filolitewskiej, to też oświadczenie jego było wielką sensacją polityczną Rygi. Podkreślić jeszcze trzeba, że pierwsze tego rodzaju oświadczenie posła Cielensa już zamieściliśmy przed dwoma tygodniami; odgłosy zatem prasy bałtyckiej są echem obszernego wywiadu z min. Cielensem, który już w dniu 19 marca ukazał się na łamach naszych wydawnictw.

Magistrala Śląsk — Gdynia

Narady paryskie

Na posiedzeniu Rady Nadzorczej Francusko-Polskiego Towarzystwa Kolejowego, która zebrała się dnia 1 kwietnia b. r. w Paryżu, wyjechała dnia 30 b. m. z ramienia Min. Komunikacji pp.: wiceminister, Czapski, dyrektorzy departamentów: Gronowski, Taszycki, dyrektor kolei krakowskich Bobkowski i b. dyrektor departamentu Gałęcki.

Na posiedzeniu tem będą omawiane sprawy, związane z eksploatacją niedawno uruchomionej magistrali Górny Śląsk — Gdynia oraz z możliwościami sfinansowania dalszych robót budowlanych tej magistrali. Dotychczasowe fundusze na ten cel dostarczyła emisja pierwszej transzy pożyczki kolejowej, wypuszczonej na rynku francuskim w wysokości 400 milionów franków fr. w maju 1931 r. Jednakże przewidywana emisja drugiej transzy tej pożyczki w

wysokości 300 milionów franków nie doszła do skutku, wskutek niesprzyjających warunków na rynku pieniężnym.

Wobec tego, że fundusze, osiągnięte z pierwszej transzy pożyczki są już na wyczerpaniu, a dalsza budowa magistrali wymaga nowych wydatków, przeto staje się wysoce aktualną sprawa uzyskania przez Towarzystwo większego krótkoterminowego kredytu w zaprzyjaźnionych bankach francuskich, za gwarancją Rządu polskiego. W sprawie tej prowadzone są od dłuższego czasu rokowania, które podobno ostatnio znacznie posunęły się naprzód. Osiągnięte tą drogą fundusze byłyby między innymi obrócone na zakup w fabrykach polskich taboru kolejowego, niezbędnego do obsługi nowej magistrali.

Na rynki Bliskiego Wschodu

Wywóz nasz na rynki krajów Bliskiego Wschodu w roku ubiegłym zwiększył się bardzo wydatnie jak up. wywóz do Palestyny wyniósł w r. 1932 — 3,3 mln. zł., wobec 1,6 mln. zł. w roku poprzednim. Wywóz do Cypru w roku ubiegłym osiągnął kwotę 114.000 zł., wobec 98.000 zł. w roku poprzednim. Również wywóz do Iraku zwiększył się z kwoty 100.000 zł. w r. 1931 do 302.000 zł. w roku ubiegłym.

Należy zaznaczyć, że statystyki polskie nie uwzględniają jeszcze wywozu cukru do Palestyny i Syrii w sumie 820.000 zł., który uwidocznił się jako wywóz do Egiptu. Wywóz do Syrii zmniejszył się z 2,4 mln. zł. do 1,7 mln. zł., a to z powodu zbudowania w Syrii cementowni i podwyższenia stawek na cement przywożony, wskutek czego eksport cementu z Polski uległ zahamowaniu.

Mieć zawsze na uwadze

ASPIRINA

istnieje tylko jedna

Do nabycia we wszystkich aptekach.

BAYER

12 milionów żołnierzy Wielkiej Wojny za utrzymaniem pokoju

W Genewie w połowie ub. m. odbyła się imponująca manifestacja pokojowa zorganizowana i obsesana przez dwa wielkie międzynarodowe związki uczestników wojny światowej: FIDAC i CIAMAC. Doniosłe to wydarzenie odbiło się szerokim i żywym echem na łamach prasy zagranicznej. Dlatego zwróciliśmy się do prezesa FIDAC'u p. gen. dr. Góreckiego, jednego z dwóch przewodniczących zgromadzenia genewskiego i wybitnego inicjatora i organizatora tego międzynarodowego zblżenia b. kombatantów z prośbą o podzielenie się z nami opinią o manifestacji w Genewie i o poprzedzającej ją akcji przygotowawczej.

— Jakże były, Panie Generale, rozmiary manifestacji i kto wziął w niej udział?

— W manifestacji wzięło udział około 5000 osób. Jest to naprawdę imponujące. Byliśmy zmuszeni powtórzyć przebieg zgromadzenia, gdyż sala, gdzie się ono odbywało, mieściła zaledwie około 2000 ludzi. Nadto po raz pierwszy od kilku lat władze szwajcarskie zezwoliły na pochód, który się rozwinął ulicami Genewy i zgromadził tłumy publiczności.

Tragiczne wózki na czele pochodu

Może najsilniejszym argumentem na rzecz pokoju były wózki ciężko okaleczonych żołnierzy, którzy tworzyli czoło pochodu.

W Genewie reprezentowanych było 12 państw, t. j. Anglja, Belgja, Bułgaria, Czechosłowacja, Danja, Francja, Italja, Jugosławja, Polska, Portugalia i Rumunja. Delegaci Stanów Zjednoczonych Am. Północnej i Finlandji nie mogli przybyć z powodu wielkiej odległości. Reprezentanci zaś Niemiec mieli uniemożliwiony przyjazd przez aktualne wypadki polityczne w Rzeszy.

Ponieważ jednak mimo nieobecności delegatów te trzy państwa podpisały naszą rezolucję, przeto manifestacja wyrażała wolę i opinię b. kombatantów 15 państw. Stanowi to przeszło 90 wielkich organizacji kombatantkich, reprezentujących 12 milionów żołnierzy wielkiej wojny. Z pośród niemieckich związków podpisały rezolucję: Reichsbanner — Schwarz-Rot-Gold i „Reichsbund der Kriegsbeschädigten, Kriegsteilnehmer und Kriegshinterbliebenen“.

Świadomi swych praw i swej sily

Delegacja polska przybyła w składzie dziewięciu osób i na zgromadzeniu złożyła następujące oświadczenie:

„— Droży Koledzy! — Sekcje narodowe polskie FIDAC'u i CIAMAC'u bratersko zjednoczone składają hołd najgłębszy wznoszącej inicjatywie, która doprowadziła do dzisiejszej manifestacji. Mocno zdecydowani współpracować dla podtrzymania pokoju powszechnego, b. kombatanci polscy są szczęśliwi, mogą stwierdzić, że sprawiedliwe zasady ogólnej uchwaly, które będą nam za chwilę poddane pod głosowanie, odpowiadają całkowicie uczuciom najtajniejszym i najgłębszym narodu polskiego, uczuciom, które ożywiały nas w przeszłości i które ożywiają zawsze z tą samą silą i zapalem.

Dziesięć wieków naszej historii stwierdza nacośnie, że broń nasza wznosiła się jedynie, by bronić naszej wolności i innych.

Ruch w porcie gdynskim stałe wzrasta

W ubiegłym tygodniu od 20 do 26 marca zawinęło do portu gdynskiego i wyszło zeń na morze 160 statków o łącznej pojemności 122.586 ton rej. netto (weszło 78 statków o pojemności 65906 ton, wyszło 82 statki o pojemności 56680 ton). Ogólny przeladunek towarów w porcie gdynskim w tygodniu sprawozdawczym wyniósł 102.504 ton, z czego na wyładunek przypada 10.139,7 załadowano zaś 92.364,3 ton.

Likwidacja komunizującej chłopskiej organizacji

Władze bezpieczeństwa zlikwidowały na terenie powiatów: Jasło, Gorlice i Ropczyce komunizującą organizację chłopską p. n. Zjednoczenie Chłopsko-Robotnicze „Przyszłość”. Aresztowano 37 przywódców i działaczy wyrotowych, oddając ich do odspozycji władz sądowych.

Umiłowanie wolności, poszanowanie niepodległości drugiego, pogarda dla wszelkiej wojny zaczepnej i dla wszelkiej polityki zabarzonej, pragnienie zapewnienia pokoju stałego i powszechnego — takie oto były wytyczne polityki Polski w stosunku do innych narodów. Wystarczy nam przypomnieć, że sławny Jan Kochanowski marzył w XVI-wym wieku o bohaterze „któryby powstrzymał wszelką wojnę na ziemi i stworzył pokój wieczysty oparty na traktatach niewzruszalnych i uświęconych“.

Potwierdzając słowa naszego wielkiego poety narodowego ogłaszamy, że Polska ŚWIADOMA SWYCH PRAW I SWEJ SILEY, pewna swej przyszłości, rozwoju i postępu, pozostanie ZAWSZE GŁĘBOKO POKOJOWA i że miłość pokoju stanowić

będzie zawsze jeden z głównych czynników jej działalności.“

W obronie pokoju

W zakończeniu wywiadu p. gen. Górecki podniósł, że celem manifestacji było głosić światu szczerą wolę uczestników Wielkiej Wojny — utrzymania drogi okupionego pokoju. W wspólnej uchwalonej rezolucji gen. Górecki rozwinął jej tezy szczegółowo w Genewie. Są one następujące: poszanowanie umów międzynarodowych, bezpieczeństwo, równość praw dla wszystkich państw, rozbrojenie moralne. Rozbrojenie materialne powinno być istotne, jednocześnie i postępowe. P. gen. Górecki uważa manifestację w Genewie za duży krok naprzód w międzynarodowym zblżeniu żołnierzy wojny światowej.

Pochwała „narodowa“ band hitlerowskich

Hitlerowcy rewanżują się reklamą

Pod nagłówkiem „wąpiłwy zaszczyt“ „Robotnik“ zamieścił następującą uwagę:

P. Drobnik, korespondent berliński „Gazety Warszawskiej“, dostąpił niebываłego zaszczytu. Chwali go prasa hitlerowska za jego artykuł, w którym wywodził, że przekonał się nacośnie, że wieści o terrorze band hitlerowskich są przesadne.

Rządowe dzienniki niemieckie w sążnionych artykułach pod tytułami w rodzaju „świadełstwo polskiego świadka“ powołują się na lekkomyślną i nieodpowiadającą isto-

tnemu stanowi rzeczy opinię p. Drobnika.

„Obiecujący“ korespondent berliński polskich pism „narodowych“ — bo p. Drobnik jest korespondentem nie tylko naczelnego organu Stronnictwa Narodowego, lecz również korespondentem „Kurjera Poznańskiego“ — w rzeczywistości dostąpił od hitlerowców w Niemczech nadzwyczajnego zaszczytu. Bo właśnie wtedy, kiedy wszyscy dziennikarze zagraniczni albo zawiesili pióra na kółku, gdyż „cenzura“ hitlerowska gilotynuje ich opisy w Niemczech, albo poprostu z tych samych przyczyn

nie ruszają materiału politycznego — to nazwisko polskiego „narodowego“ korespondenta ta berlińska paraduje na łamach pism hitlerowskich i dzienników niemieckich, podporządkowanych Hitlerowi. To „paradowanie“ na biera żywszych i wymowniejszych kolorów, gdy dodamy, że nawet gotemburskie pismo „Handels och Djofartstidning“ poleciło swemu korespondentowi w Berlinie zlikwidować biuro i wrócić samemu do Góthemburga. Jak stwierdza redakcja szwedzkiego organu prasowego, „wobec nieistniejącej wolności słowa drukowanego w Niemczech, utrzymywanie korespondentów zagranicznych w tym kraju“...

Tymczasem, gdy wielu dziennikom nietylko zagranicznym, lecz i polskim zostało odebrane prawo rozchodzenia się w Niemczech, gdy na granicy niemieckiej każdy dziennik, piszący bez kagańca hitlerowskiego, o tem, co naprawdę dzieje się w kraju niemieckim — skazany jest na zagładę, gdy pisma polskie w Niemczech są bezprzykładnie przesładowane, cenzurowane i zawieszane w druku — wtedy korespondenta berlińskiego polskich pism „narodowych“ klepią hitlerowcy po ramieniu, protekcyjonalnie, wołając: „PODZIWIWAJCIE, CO PISZE POLSKI ŚWIADEK“.

To reklamowanie polskiego korespondenta berlińskiego w prasie niemieckiej widocznie podoba się prasie „narodowej“ w Polsce, która również skandalicznie, jakoś dziwnie a niesamowicie mileżaćo stara się nie pisać o tem, co w rzeczywistości dzieje się w Niemczech, a jeśli pisze to najwyżej o antysemickiej akcji hitlerowskiej, lub zamieszcza korespondencje p. Drobnika.

Z samego zaś faktu ogłaszania korespondencji berlińskiej p. Drobnika w prasie „narodowej“ wynika, że te właśnie dzienniki polskie, które zamieszczają jego „wypracowania“ solidaryzują się z nim w zupełności i dumnie są, że właśnie w całej prasie polskiej zajmują „wyjątkowe“ stanowisko, zgola inne, takie, które przypada do gustu samym hitlerowcom.

Może korespondent berliński pism „narodowych“ ma jaką specjalną misję do spełnienia w hitlerowskiej Rzeszy również tego samego zabarwienia „narodowego“. Może pisma „narodowe“ nie potrafią się zarumienić ze wstydu, że wtedy, kiedy wiadomo, że wiele dzienników polskich w Niemczech znajduje się „na czarnej liście“ i wogóle nie mogą być czytane — to nie dotąd nie było slychać, aby wśród tych pism znalazło się chociażby jedno pismo „narodowe“, partyjne firmujące się pieczętką i treścią Stronnictwa Narodowego. Może wreszcie „zaszczyt“, jaki przypała w udziale korespondentowi berlińskiemu pism „narodowych“ doprowadzi do jakiejś bliższej, dziś nam narazie niewiadomej, „współpracy“ prasowej narodo-wo — hitlerowskiej.

W każdym jednak wypadku to, co mile jest prasie „narodowej“ — jest skandaliczne dla całego społeczeństwa polskiego. I nie tylko skandaliczne, lecz pozbawione wszelkich zasad etycznych, bezwstydnie żerujących zawsze i wszędzie nawet tam, gdzie ich interes partyjny nie tylko w naszym kraju lecz zagranicą wystawia na szwank polską godność narodową społeczną i państwu polskiemu wyrządza niepowetowane szkody.

Wcześniej czy później, nastąpi rozrachunek twardy i zdecydowany za te skandale i ohydy, które „narodowe“ tak wytrwale paronają i służą.

RADION

CAŁY DZIEŃ SŁOŃCE

Dawniej trzeba było często całymi dniami pozostawiać bieliznę na słońcu, uważano bowiem, że jedynie promienie słońca przez działanie tlenu wybielają bieliznę. Jakże łatwo odbywa się to dziś przy stosowaniu Radionu! Radion w zupełności zastępuje bielenie na słońcu. Podczas gdy zawarte w Radionie czyste mydło usuwa brud z bielizny, miliony pęcherzyków tlenu nadają jej świeży, śnieżnobiały wygląd. Latem, czy zimą Radion zastępuje działanie promieni słonecznych.

RADION BIELI JAK SŁOŃCE!

A PRZEDTEM NAMOCZYĆ W PROSZKU SCHICHTA

**RADION ZNOWU STANIAŁ
1 PACZKA 80 GROSZY**

Pomorze wobec zakusów wroga

Akcja odczytowa Związku Obrony Kresów Zachodnich

Władze Związku Obrony zorganizowały akcję odczytową dla szerokiego mas społeczeństwa. Akcja ta nietylko zakrojona jest na zasięg organizacyjny Kół Z. O. K. Z., ale mobilizuje inne poza samym Związkiem stojące czynniki. Akcja ta potrzebna jest dziś, kiedy wypadki w Niemczech wymagają z naszej strony nietylko jednolitego nastawienia uczuciowego, wyrażanego przez społeczeństwo w manifestacjach narodowych, ale także gruntowego zaznajomienia się z zagadnieniami naszej ekspansji na zachód.

Tegoroczna akcja odczytowa Związku Obrony Kresów Zachodnich przewiduje trzy odczyty: 1) Zagadnienie narodowościowe w Europie; 2) Polacy w Niemczech; 3) Niemcy w

Polsce. Prelegenci oraz czynniki organizujące odczyty mają zadanie ułatwione, ponieważ władze ZOKZ. dostarczają gotowego materiału tak merytorycznego jak i propagandowego.

Spodziewać się należy, że akcja odczytowa ZOKZ. znajdzie żywy oddźwięk wśród ludności Pomorza i przyczyni się do wzmocnienia czynnej obrony naszych Kresów. Niezależnie od akcji odczytowej Związek Obrony Kresów Zachodnich organizuje we wszystkich większych ośrodkach zebrania informacyjne, poświęcone tematowi: „Pomorze wobec niemieckiej akcji rewizjonistycznej“. Zebrania informacyjne mają na celu wyjaśnienie aktualnych zagadnień stosunku Polski z Niemcami.

Kultura i sztuka

Dr. ROMAN LUTMAN.

Radjostacja nadawcza w Toruniu

Zadania pomorsko-morskiej strażnicy na falach eteru

Na Pomorzu stała się aktualna sprawa silnej radjostacji w Toruniu. Wystarczy nadmienić, że jeszcze w r. 1928 Związek Obrony Kresów Zachodnich podjął konkretną akcję u czynników rządowych w tej sprawie. Akcja ta nie odniosła wówczas rezultatu z powodu budowania wielkiej stacji nadawczej w Raszynie, a następnie we Lwowie.

Radjostacja na Pomorzu ma do spełnienia ważne zadanie: ze względu na wewnętrzne potrzeby kulturalne Pomorza, oraz ze względu na zagadnienia polityki zewnętrznej, w której Pomorze zaczyna odgrywać coraz poważniejszą rolę.

Względy kulturalne mają dla Pomorza to samo znaczenie, jakie miały one dla innych ośrodków kulturalnych Polski, gdzie kolejno zakładano własne stacje nadawcze jak w Katowicach, we Lwowie, Wilnie, czy Poznaniu. Niewątpliwie Pomorze stanowi odrębny ośrodek kulturalny, posiadający własne właściwości, które nie mogą w należytej mierze być uwzględniane przez centralną radjostację warszawską. Stacja poznańska jest zaś za słaba i w swym zasięgu detektorowym nie dociera do Pomorza.

Zasadnicze cele radjostacji

Niezależnie jednak od odrębności kulturalnej Pomorze odgrywa specjalne znaczenie w życiu Polski jako jej dostęp do morza. Z tem łączy się cały kompleks zagadnień morskich, które domagają się również własnej trybuny. Radjostacja toruńska ma być więc nie tylko placówką pomorską, ale i placówką morską dla całego naszego organizmu państwowego. Zadaniem jej winno być rozszerzenie na swych falach znajomości spraw morskich zarówno po całym kraju, jak i zagranicą.

Wreszcie względy polityki zagranicznej. Pomorze stało się przedmiotem koncentrycznego ataku niemieckiego. Jest to fakt, który wymaga stałej czujności i kontrakcji, której najskuteczniejszym środkiem jest dziś radio. Z tych samych względów skutecznieszego oddziaływania na ziemię po morską nastąpiło w ostatnich czasach uruchomienie silnej 60-kilowatowej stacji w Heilsbergu, dostępnej na Pomorzu dla zasięgu detektorowego. Programy radjostacji heilsberskiej układane są pod kątem propagandy niemieckiej, która wymaga specjalnej kontrakcji. Coraz częściej z radjostacji heilsberskiej wychodzą w świat wyraźne głosy antypolskie, nie troszczące się o porozumienie radjowe polsko-niemieckie.

Z drugiej strony w ostatnim czasie podjęta została w Szczecinie akcja w sprawie przystosowania radjostacji szczecińskiej do zadań propagandowych od strony niemieckiej Pomeranii. W ten sposób Pomorze wzięteby zostało w dwa ognie niemieckiej propagandy radjowej bez możliwości skutecznej kontrakcji.

A wreszcie momentem ważnym jest względ na ludność polską, żyjącą w Prusach Wschodnich, Pograniczu i w Gdańsku bez możliwości rozwoju kulturalnego pod wielką groźbą germanizacji. Radjostacja pomorska powinna więc stać się ośrodkiem planowego promieniowania kultury polskiej na tereny polskie, znajdujące się pod zaborem niemieckim i stwerczyć dla nich stałą łączność z życiem polskim.

Od Helu poza Złotów i Olsztyn

Te wszystkie względy aż nadto uzasadniają potrzebę silnej pomorskiej stacji radjowej. Jest rzeczą jasną, że dla spełnienia swej roli radjostacja pomorska nie mogłaby być słabą jednokilowatową stacją, jak w Poznaniu. Bo słaba unicestwiłaby w założeniu zasadniczą rolę radjostacji pomorskiej. Stąd jako konkretny postulat winno być wysunięte żądanie wyposażenie radjostacji toruńskiej w taką siłę, by mogła ona promieniować przez swój zasięg detektorowy nie tylko do najdalejzych zakątków Pomorza z Helu włącznie, ale również na

wszystkie ziemie pograniczne, zamieszkałe przez Polaków poza Złotów i Bytów z jednej strony, a Sztum, Olsztyn i Elk z drugiej. Nie ulega wątpliwości, że czynniki rządowe zdają sobie z tego sprawę.

Od gospodarki do programu

Drugim postulatem, jakiemu radjostacja toruńska musi zadośćuczynić, jest udzielenie jej szerokiej swobody w zakresie programowym. Radjostacja toruńska nie może być tylko zwykłą stacją transmisyjną, jaka jest np. w Łodzi, ale winna posiadać możliwość swobodnego działania przy uwzględnianiu i realizowaniu tych potrzeb i zadań, które ma spełnić. To są warunki

Rola społeczeństwa pomorskiego

Ważną rolę w przyspieszeniu tej realizacji ma do odegrania samo społeczeństwo toruńskie. Zadaniem jego nie powinno być tylko biernie wyczekiwanie na kroki czynników centralnych, ale ono samo powinno przygotować prace wstępne i ułatwić tym czynnikom wykonanie zadania. Wdzięczną rolę do spełnienia ma samo miasto Toruń, które powinno samorzutnie zdobyć się na bezpłatne ofiarowanie odpowiednich terenów. Inaczej oczywiście będzie wyglądała realizacja budowy radjostacji, gdy będzie można przyjść do władz centralnych z konkretnymi ofertami i ułatwieniami.

Poza tem czynnik społeczny powinien rozwinąć propagandę w kierunku rozpo-

niezbędne dla egzystencji radjostacji pomorskiej.

Oczywiście zagadnienie radjostacji pomorskiej nie jest proste. Musi ono rozwiązać zarówno sprawę wystarczalności gospodarczej, jak i wystarczalności programowej. Obie sprawy nie są zbyt łatwe do praktycznego rozwiązania. Co do drugiej — musimy liczyć się z realnym faktem, że Toruń nie jest dziś jeszcze takim rezerwuarem sił kulturalnych, naukowych i artystycznych, jak inne ośrodki, w których radjostacje się znajdują np. Lwów, Wilno, Kraków, Poznań czy Królewiec i Gdańsk. Z wieloma zagadnieniami i trudnościami trzeba się będzie parać. Ale to nie powinno stać na przeszkodzie jak najszybszej realizacji.

wszechnienia radjoodbiorników wśród społeczeństwa pomorskiego, co ułatwi rozwiązanie zagadnienia samowystarczalności gospodarczej przyszłej radjostacji.

Takie zadania stoją przed czynnikami społecznymi. Z tych też powodów Instytut Bałtycki podjął inicjatywę w kierunku powołania do życia organu opinii społecznej. Powołane na tej konferencji tymczasowe prezydium ma za zadanie zorganizowanie akcji społecznej w kierunku zmontowania nadawczej radjostacji pomorskiej w Toruniu. W ten sposób spełni się doniosły czyn nie tylko dla Pomorza, ale i dla całego naszego państwa.

Gród, który zatrzymał słońce

Prasa warszawska o jubileuszu Torunia

Prof. Mieczysław Limanowski w „Gazecie Polskiej” zamieścił piękny artykuł poświęcony Toruniowi i obchodom, jakie w siedemsetlecie odbędą się w stolicy Pomorza. Z artykułu tego przytaczamy poniższe wyjątki:

„Miasto nie leży nad morzem. A jednak jest sól w powietrzu, którą czują mewy. Gdy się Toruń urodził, Gdańsk nad bagnem siedział, obrośnięty szuwarem i mokry. Potem, gdy Toruń porósł w pierze, Gdańsk leb wychylił z błot delty wiślanej, aby zacząć dziobać rywała.

„Dużo się zmieniło od tego czasu. Nie zmieniła się Wisła. Z przeszłości pozostało echo, że się statki tu gromadziły, wydymając żagle na wodzie lazurów, w których zanurzony był ster jaskrawy, bo z cynobru. Bukoliki w powietrzu dawały fleciste głosy, które zgarniał Klonowicz, pisząc swoje wiersze.

Skoro mają być uroczystości w Toruniu, czyż można myśleć o samej powadze? Celebrować powstanie grodu, który na świecie zatrzymał słońce, aby to słońce było przywołane raz na zawsze do nieba i raczej ziemia się kręciła, może bez troski, fantazja, młodość i ruchliwość

Skoro kiedyś tyle wina było, ona djonizyjski płas rozpoczną Mogą być kawkaty w Toruniu, mogą też być leśni ludzie

Skoro są śpichlerze, musi być i bogini zbożowa W uroczystości nie mogą brakować dzwony świętojańskie. Nie może także przepeścić cis, wyborowy polski, ten z Karpat, który płynął Wisłą i na wszystkich polach bitew Europy ział kiedyś śmiercią, zezem patrząc z luków, jakby się chciał mścić za to, że odwieczną knieję domową tak zbrodniczo wytrzebiano.”

Katedra slawistyki w Gryfji narzędziem odwetowej propagandy niemieckiej

Z gazet niemieckich dowiadujemy się, że wydział filozoficzny uniwersytetu gryfjskiego zwrócił się do pruskiego ministerstwa oświaty z wnioskiem o utworzenie na tym uniwersytecie katedry slawistyki. Sam fakt utworzenia nowej katedry slawistyki w Niemczech mógłby być nam obojętny, a nawet mógłby nas napawać pewnym zadowoleniem jako widomy dowód wzrostu znaczenia języków i literatur słowiańskich po wojnie światowej, gdyby nie rozbrajająca wprost otwartość z jaką Niemcy wysuwają momenty polityczne dla zagadnienia konieczności stworzenia nowej placówki pracy naukowej, która od początku swego istnienia ma stać na usługach polityki bieżącej. W „Pommersche Tagespost” (nr. 289 z 7. XII. 1932 r.) czytamy m. in. następujące na ten temat uwagi:

„Polska wskrzeszona oddała, jak wiadomo, swą historjografję całkowicie na usługi swej narodowej polityki ekspansywnej. Szczególnie za pośrednictwem dwóch instytutów badawczych, stworzonych w r. 1921

wzgl. 1926 dla badań nad historją obszarów zachodnio-słowiańskich i nad wybrzeżem bałtyckim: Instytutu Zachodnio-słowiańskiego w Poznaniu i Instytutu Bałtyckiego w Toruniu, rozwinęła nadzwyczajną agresywność także w stosunku do pogranicznej prowincji pomorskiej. Zagadnienia pomorskie jednak w związku z kwestją korytarza — kończy to pismo — są obecnie ośrodkiem zainteresowania powszechnego, a zajmowanie się niem w połączeniu z zagadnieniem Prus Wschodnich i Gdańska jest kardynalnym obowiązkiem narodowym. Żądanie więc utworzenia katedry slawistyki należy tylko gorąco poprzeć.”

Jak wynika z powyższego artykułu, zadaniem nowej katedry slawistycznej będzie udowodnienie, że kaszubszczyzna jest bliższą językowi polobskiemu niż językowi polskiemu. Mamy tu chyba pierwszy wypadek w dziejach nauki, gdzie stwarzając nową katedrę uniwersytecką, z góry wyznacza się jej przedstawi-

cielowi wynik końcowy, do którego powinny dojść jego badania naukowe. A mimo to ma autor artykułu smutną odwagę zarzucania nauce polskiej tendencyjności politycznego nastawienia.

Jak słabo autor orientuje się w zagadnieniach, które omawia, wynika stąd, że przypisuje prof. Rudnickiemu śmieszne twierdzenie, jakoby uważał narzecze kaszubskie za zepsuty język polski. Przeciwnie prof. Rudnicki stwierdza wyraźnie, że „kaszubszczyzna przedstawia jakby rozszerzone i skondensowane właściwości językowe polskie i dlatego z dużą słusnością prof. Baudouin de Courtenay wyraził się, że kaszubszczyzna jest bardziej polska niż polszczyzna sama. Na tej podstawie możnaby nawet stwierdzić, że punktem wyjścia rdzenia polskich przemian językowych była właśnie kaszubszczyzna i dlatego w niej są one przeprowadzone najbardziej konsekwentnie i jakby skondensowane”. (Pamiętnik Instytutu Bałtyckiego. Serja Balticum. Zeszyt I. Polskie Pomorze, str. 245—246). Jest to zatem twierdzenie diametralnie sprzeczne z poglądem podsuwanym uczonemu polskiemu przez anonimowego autora niemieckiego.

Tak samo badacz kaszubszczyzny dr. F. Lorentz z Sopotu mija się z prawdą operując tendencyjnie cytacjami wyrwanymi z prac naukowych polskich z tego samego tomu „Encyklopedji Akademji Umiejętności”, gdzie zamieszczony został także artykuł b. prezesa Akademji, bardzo wybitnego lingwisty, prof. Rozwadowskiego. Autor w tym artykule stwierdza, (str. 51—52), że zgodność między polskiem a kaszubsko-słowiańskim jest ogromna, prawie zupełna; odstępstwa i różnice drobne, drugorzędne, nie przekraczające miary dialektycznej”, zaznaczając dalej, że „w czasach nieo dawniejszych, ale wcale niezbyt odległych, np. X—XII w., polskie i kaszubsko-słowiańskie tworzyły oczywistą całość i jedność”.

Jeżeli tak bezceremonjalnie obchodzi się z prawdą uczony niemiecki, uchodzący w Polsce za względnie bezstronny, którego prace drukują instytucje polskie, to czegoż można oczekiwać od przedstawiciela nowej katedry slawistyki w Gryfji, którego zdaniem będzie udowodnianie z góry narzuconej mu tezy?

Wykopaliska przedhistoryczne na Pomorzu

W powiecie toruńskim odkryto przypadkowo wielkie cmentarzysko przedhistoryczne Gostkowo-Folsung. W grobach tego cmentarzyska znaleziono mnóstwo wyrobów ceramicznych, charakterystycznych dla grobów ciałopalnych kultury jużyckiej z wczesnego okresu żelaznego tj. około r. 800 do 500 przed Chrystusem.

Kościerzyna

Z życia młodzieży SMP. W ub. czwartek odbyło się walne zebranie SMP, pod przewodnictwem ks. Gronowskiego, które zaszczylił swą obecnością p. starosta Graff. Po przemówieniach gości i sprawozdaniach ustępującego zarządu powołano nowy zarząd w skład którego weszli: prezes — L. Gończ, wiceprezes Wołski, skarbnik Fr. Machut, sekretarz Kasprzyci, zastępca Szulist, gospodarz Kulas, bibliotekarz drh. Sobota, Komendant Rutkowski zastępca drh. Modrzejewski.

Do Patronatu powołano prócz członków zarządu Okręgowego następujących pp. R. Łukowicza (wicepatron), Drawskiego, Owśnickiego, Lewandowskiego, Prof. Lerecha, Prof. Piątka, p. Kierownika szkoły Kleinschmidta, Młodyszewskiego, inspektora Żulawskiego i Drażkowskiego.

Młyniec, pow. toruński

Obchód Imienin Marszałka. W przeddzień odbyła się w szkole uroczysta akademja na której program złożyły się deklamacje, śpiewy i referat ucznia 6 oddziału Balcerowskiego. Wieczorem przeszedł przez wioskę capstrzyk. Przed domem strzeleckim przemówił do zebranych ob. Grzenkiewicz wznosząc okrzyk na cześć Wodza Narodu. W niedzielę, po Mszy św. w Gronowie odbyła się defilada, a popołudniu akademja w której b. liczny udział wzięło miejscowe społeczeństwo. Referat wygłosił ob. H. Pawłowski.

Karsin

Dzień Imienin Wodza Narodu, wioska nasza obchodziła niezwykle uroczystość. W sobotę odbyła się msza św. a następnie poranek dla dziatwy szkolnej, z przemówieniem kier. szkoły p. Ossowskiego. Z inicjatywy Zw Strzeleckiego został wieczorem urządzony capstrzyk O godz. 19 wyruszyli z orkiestrą Oddział Strzelecki, drużyna harcerzy oraz Ochotnicza Straż Pożarna.

W niedzielę odbyła się uroczysta Msza św. a wieczorem akademja, na której program złożyły się: przemówienie kier. szkoły p. St. Ossowskiego, deklamacje, śpiewy i przedstawienie pt. „Skazaniec” odegrane przez członków Zw. Strzeleckiego pod kier. p. nauczyciela Prądzińskiego.

Przeciw zakusom niemieckim W niedzielę dnia 19 bm. z inicjatywy grona nauczycielskiego odbył się wiec protestacyjny przeciwko zakusom Hitlera. Okolicznościowy referat wygłosił kier. szkoły p. Ossowski. Po referacie odczytał prelegent odpowiednią rezolucję, którą wszyscy jednogłośnie przyjęli.

O współpracy domu ze szkołą. Staraniem miejscowego nauczycielstwa odbyła się konferencja rodzicielska pod przewodnictwem p. St. Ossowskiego. Po wysłuchaniu referatu przystąpiono do wyboru zarządu, w skład którego weszli: pp. prezes Bonin Narcyz, sekretarz naucz. Gajkówna, skarbnik Miłoch Fr.

Łąg pow. chojnicki

Z obchodu Imienin Marszałka. W sobotę odbyła się szkolna uroczystość obchodu Imienin na którą złożyła się msza św. śpiewy, deklamacje i obrazek sceniczny. Pogadankę okolicznościową o zasługach Marszałka Piłsudskiego wygłosiła naucz. p. Flisówna. W niedzielę odbyła się przy zapelnionej sali uroczysta akademja. Akademję zagałi wójt p. Sowiński, a następnie chór szkolny wykonał szereg pieśni. Przemówienie okolicznościowe wygłosił naucz. p. Drażek, podnosząc zasługi Dostojnego Solenizanta, kończąc okrzykiem na jego cześć. — Okrzyk zebrani entuzjastycznie podchwycili. — Odśpiewaniem „Boże coś Polskę” akademję za kończono.

Z życia BBWR. Miesięczne zebranie Koła odbyło się dnia 4 bm. przy udziale 40 członków. Referaty wygłosili pp. Trybull, prezes obwodowy i naucz. Fischer. Po referatach wywiązała się ożywiona dyskusja.

Chcemy posterunek policji. W nocy na 16 bm. popełniono kradzież na szkodę p. J. Sowińskiego. Złodziej skradł większą ilość garderoby męskiej i damskiej, na sumę do 2 tys. zł. Łupem jednakże długo się nie cieszył, gdyż p. Sowiński jest już w posiadaniu swej własności. Fakt ten świadczy, że policja nasza dzielnie pracuje.

Więś nasza, chociaż druga co do wielkości w powiecie, nie posiada policji na miejscu, to też brak jej odczuwa obywatelstwo dotkliwie, zwłaszcza że kradzieże się szerzą.

Chojnice

Goethe i Polska. W niedzielę, dnia 2 kwietnia o godz. 17-tej w Aulji Gimnazjum Męskiego odbędzie się w ramach Powszechnych Wykładów odczyt prof. U. P., dra Adama Kleczkowskiego na temat: „Goethe i Polska”. Wstęp 50 gr. dla dorosłych, 20 gr. dla młodzieży i wojskowych niższych stopni.

Ogorzeliń

Ogorzeliń pow. chojnicki. Oddział nasz aczkolwiek niezbyt liczny pracuje jednak intensywnie. Ostatnio jeden z członków ukończył z pomyślnym wynikiem 2 stopień PW, w dniu zaś 19 marca 9 członków złożyło w Chojnicach przyrzeczenie strzeleckie. Dnia 21 marca odbyło się walne zebranie oddziału pod przewodnictwem prezesa ob. Michałowskiego. Dorobkiem ub. roku jest założenie świetlicy w której odbywały się b. liczne pogadanki i odczyty. W skład nowego zarządu wybrano ob.: prezes Sękowski, wiceprezes Bruchwalski, referent — Langowski, sekretarz B. Hoppe, skarbnik — A. Gapa, komendant — Domanowski.

Pruszcz Pomorski — powiat świecki. — Dnia 19 marca odbyło się nadzwyczajne walne zebranie oddziału ZS. Obrady zagałi ob. Chabowski, poczem sekretarz ob. Kruzyński odczytał protokół i komunikaty Komendy Okr. Zebranie zakończono okrzykiem na cześć Marszałka Piłsudskiego.

Uwaga! WIELKA SPRZEDAŻ INWENTUROWA
 Porcelana — szkło — fajans — sprzęty domowe — obrazy i artykuły ogrodnicze.
HUGO NAHSE — Grudziądz, ulica Podgórna 25/27 — Telefon nr. 841
 Własny warsztat oprawy obrazów — Dostawca wojskowy — Ceny niższe do minimum

„GAZETA PORANNA”

najpoważniejsze wydawnictwo ilustrowane o największym nakładzie dociera do wszystkich miejscowości wschodnich Kresów Polski.

Skuteczny organ ogłoszeniowy.

Niski cennik ogłoszeń dostosowany do obecnych warunków gospodarczych.

Lwów, ul. Chorążczyzny 31.
Telefon admin. 73. Tel. red. 15, 1-78 i 2-30.

P. T. Pozwalam sobie niniejszem WP. podać do łaskawej wiadomości, iż z dniem 1 kwietnia br. otwieram **specjalny sklep artykułów wojskowych** mundurów dla organizacji wojskowych i wszelkiego rodzaju czapek pod f-ą „Wuj Tom” w Bydgoszczy, przy ul. Gdańskiej obok Wedla. Niezależnie od powyższego polecam kapelusze męskie najlepszego dotychczas polskiego wyrobu firmy **Jan Biester i Syn, Bielsko**. Moim staraniem będzie WP. fachowo i uczciwie obsługiwać przy bardzo niskich cenach. Proszę więc zapamiętać adres i przy nadającej się okazji mnie odwiedzić. Z góry dziękuję za łaskawe poparcie mnie i kreślę się z poważaniem **Sawet Kalaf**

Hallo!
 W restauracji przy hotelu „Polonia” w Toruniu, Plac Teatralny 5, telefon 55 vis a vis Teatru z dniem 1 kwietnia br. zmiana orkiestry. Udało się zaangażować kwartet salonowo-izbandowy z Warszawy pod kierownictwem pp. A. Buzuka i C. Dobrowskiego. „Dużo humoru”.

Poleca się
 Obiady z 3 dań za zł. 1,20. Poreje barowe jak: 1) Kulebiak 2) Kolduny litewskie 3) Bliny, Flaki. Oraz sale i gabinety na zebrania towarzyskie. Codziennie dancing. Ceny niskie. Z poważaniem **Wojdak** 1829

Ziemiopłody
 owies, groch, cebule, ziemniaki jadalne i sadzonki, sił me prasowaną, prostą i luźną zakupuje na dostawy wojskowe i dla zrzeszeń rolniczych — płacąc gotówką najwyższe ceny rynkowe, zarazem poleca się jako hurtownik węglowy Górnośląskiej Konwencji Węgl. na dostawę wszelkiego rodzaju **węgla, koksu i drzewa opałowego**. 1114

„TRANZYT” w Toruniu
 ul. Zamczek 20 tel. 242.

Światowej sławy **B. S. A. Motocykle 1933** modele na składzie. Zadzajcie bezpłatnych katalogów B. S. A. Jen. Przedst. Warszawa, Czackiego 12. — Bydgoszcz: J. Winning Piotra Skargi 3. Gdańsk J. Grabla, Samtgasse 8. 1181

Dobre plony osiągniesz z dobrych nasion firmy **Stanisław Kalka** Handel nasion **Bydgoszcz ulica Śniadeckich 35** przy Pl. Piastowskim 1721

Dancing „Colombina” przy restauracji hotelu „Mazowieckiego” TORUN, Katarzyny 6. Od 1 kwietnia nowo zaangażowany program artystyczny oraz znakomita orkiestra **Kalaf-sza** Początek o godz. 9 wieczorem.

Szoferow oraz amatorów kształcą szybko i tanio kursy samochodowe **Z. KOCHAŃSKIEGO** w Bydgoszczy, ul. 3-go Maja 20 tel. 11-85. Zapisy każdego czasu opłata ratami. Egzamin w Bydgoszczy i w Toruniu. 104

LIMUZyna 5 osób „ESSEX” jak nowa korzystnie na sprzedaż. Oferty do „Dnia Bydgoskiego” pod 3691. 1810

Prima węgiel górnośląski po zł. 2,50 za ctr. loco składowa, po zł. 2,70 za ctr. franco dom. **Prima koks** hutniczy górnośląski po zł. 3,40 za ctr. loco składowa, po zł. 3,60 za ctr. franco dom oraz drzewo opałowe. **Kruszczyński i Cieślowski** Biuro — Toruń, Chelmińska 14. (1598) Składowa — „Pod Grzybem”

Nowoczesne urządzenia zdrowotne doskonałe warunki kuracji; nowoczesne posiada Zdrójwisko solankowe i borowinowe Inowrocław. Wodolecznictwo, Emanatorjum Radowe. Kuracje ryczałtowo. Informuje Zarząd. 1467

Przysposobiam do egzaminów, udzielam **lekcyj** francuskiego, angielskiego niemieckiego i gry na fortepianie. Adamska, Sukienicza 4. Toruń. 8031

GDZIE NALEŻY POCZYNIC ZAKUPY WIOSENNE?
 NOWOOTWARTY SKŁAD POD FIRMA 1701
„DOM BŁAWATÓW”
 właśc.: FELIKS JAROCINSKI
UL. SZEROKA 32 TORUŃ UL. SZEROKA 32
 poleca **po nowych, a zatem najtańszych cenach:** materiały damskie na suknie, płaszcze, kostjomy, materiały męskie, jedwabie, firany, kapy, płótna, inletry itp. Proszę się przekonać!

Od 1 kwietnia ordynuje w Bydgoszczy, przy ul. M. Focha 12.
Dr. med. STEFAN SZMAJ
 specjalista w chorobach ocznych
 godz. przyj. 9—12, 3—5. 1809

Plandeki nieprzemakalne, wykonuje **Bydgoska Fabryka Pasów** Bydgoszcz, Helmańska 50 — Tel. 1700

W sobotę, dnia 1 kwietnia 1933 r. w śniadalni u **Maćkowiaka** Toruń, Szeroka 24.
Oryginalny kawior astrachański Ostry i **Homary**
 Cena reklamowa! Porcja tylko 10 groszy! Wszystkie inne potrawy i napoje po cenach normalnych. W szczególności poleca się **Salwator Obocinski z Beżki.** Od godz. 9-tej **DANCING.** 1707

Rury i kształtki kamionkowe skład konsygn. Centr. Sprz. Wyr. Kamionkowych 1462	Płytki terrakotowe posadzkowe klinkier posadzkowy składy fabr. „Dziwulski i Lange“	Porcelana techniczna i stołowa składy fabr. Fabryka Porcelany „mielów“	Cement wapno gips wyroby szamotowe, kafle cegła budowlana i t.p. art. budowlane	Benzyna smary, oleje Tow. Naft. „Limanowa“	Na dachy: Filt gumolitowy Lepniki gumolitowe do impregnacji: Karbolineum prawdziwe żywiczne. Karbolineum bronzowe zwykłe. Skład fabr. „Terebenthen“	Wyroby sanitarne płytki glazurowane fabryki „Józefów“	Meble żelazne dla mieszkań, lekarzy i szpitali, taczki żelazne skład fabr. Konrad Jarnuszkiewicz i S-ka	Maszyny do pisania i liczenia „Royal“ Warsztat reparacyjny i konserwacja maszyn.	Żarówki świetlne, samochodowe, lampy radiowe. skład konsygn. Zjedn. fabr. żar. „Tungsram“
--	--	---	--	--	---	--	---	--	--

Stanisław Wirpsza i S-ka Gdynia
Biuro: ul. Portowa tel. 16-32
Składy przy własnej wyładowni Szosa Gdańska, tel. 13-30

Codzienna Gazeta Handlowa

Jedyny dziennik gospodarczy w Polsce, przynosi:

1723
codziennie całą stronę notowań giełdowych i towarowych,
codziennie ostatnie wiadomości gospodarcze,
w każdą niedzielę dodatek „Wiadomości Ekspedycyjno-Transportowe“,
w każdą środę dodatek „Wiadomości Kolonjalno-Spożywcze“,
w każdy czwartek dodatek „Wiadomości Papierniczo-Piśmiennicze“,
w każdy piątek dodatek „Nieruchomości“,
w każdą sobotę doł. „Wiadomości Drogistowskie“,
raz na tydzień **Poradnik Prawny** z kuponami na bezpłatne porady,
raz na tydzień **Poradnik Buchalteryjny** z kuponami na bezpłatne porady,
raz na tydzień dodatek p. n. „Gazeta Handlowa Wielkopolska-Pomorska“.

Załadaj natychmiast bezpłatnej próbnej wysyłki **Codzienniej Gazety Handlowej** w Centrali, Warszawa, Nowy Świat 16 lub w jednym z przedstawicielstw.

Oddziały i przedstawicielstwa „Codzienniej Gazety Handlowej“, na ziemiach zachodnich.

Gdańsk, II Damm 12, Gdynia, ul. Św. Jańska, Dom Voigta
Grudziądz, 3 Maja 14, Katowice, Kościuszki 3,
Poznań, Plac Wolności 11.

Redaktor Naczelny: **dr. Adam Brzeg.**
Wydawca: „**Ajencja Wschodnia**“ Sp. z o. o.

BROWAR GRUDZIĄDZKI

W. Sommer i S-ka, Grudziądz

Rok zał. 1872 — Telefon 90

Zawiadamia niniejszem Szan. pp. Odbiorców, że oprócz znakomitego piwa, jak:

KRYSTAŁ SŁODÓWKA KOZŁAK (Bok) JUBILEUSZOWE

produkujemy także wody mineralne i limonjady, jak:

SPECJALNA WODA STOŁOWA
limonjada ze smakiem cytrynowym
limonjada ze smakiem malinowym

oraz **bezkonkurencyjny gatunek wody mineralnej**, zawierającej wszelkie składniki naturalne, bezbarwnej, na czystym białym cukrze pod nazwą

„PERŁA POMORSKA“

Kuchnia Klubu Polskiego

Bydgoszcz, Gdańska 50

poleca znane ze swej dobroci **obiady** tylko na maśle po cenach możliwie najniższych.
1811 **Ekonomat.**

T-wo Handlowe „Orient Tea Co“

Sp. z o. o.

Import herbaty i kawy Warszawa, Senatorska 29
zawdzięczając dotychczasowemu powodzeniu, zwłaszcza w dziedzinie żywnościowych przesyłek w Polsce, komunikuje Sz. Klienteli, że

przedsięwzięte przesyłki

zawierać będą: herbatę „Lüksus“, kakao holend., kawę, pudding czekol. w proszku — wszystko w najprzedniejszym gatunku w efektywnych puszkach po 1/4 kg netto, oraz 1 kg blok czekolady mlecznej — za ogólną cenę zł 17,— za pobraniem z naszą dostawą f.c.o. Ta sama ilość i w tych samych gatunkach bez puszek za zł 15,—. Święta nadchodzą, spieszcie z zamówieniem. Hurtowym odbiorcom wysyłamy na żądanie cenniki na poszczególne artykuły. (1605)

GDYNSKA SZKOŁA MUZYCZNA

pod kierunkiem
Dyrektora **Jana Niwińskiego** rozpoczyna
SEMESTR WIOSENNY
dnia 3 kwietnia 1933 roku. Sekretariat Szkoły przyjmuje zapisy codziennie w godz. 4—7 po południu. Ulica rogo Lutego, dom „Baltyk“.

Szkole przysługuje prawo zwrotu czesnego za naukę dzieci funkcj. państwowych, prawo zniżek kolejo- i t. p. Czesne od 15 zł. miesięcznie za lekcje grupowe. 1720

Dyrekcja.

Od 60 lat niedoścignionej jakości i korzystnych cen

Tel.: 212, 2212 **Grey** Bydgoszcz, Gdańska 35
poleca 1814

Tajka marcepanowe i czekoladowe

Sorty **Mazurki Sekacje**

Nigdy nie zawiedzie się kto
w spec. alnym składzie Artykułów Fotograficznych „Foto“ kupuje:
blony, klisze, papiery fotogr., aparaty

oraz każdy będzie zadowolony, jeżeli powierzy swoje prace fotograficzne „Laboratorjum Foto Chemiczne“ firmy

L. E. HANCZEWSKI
Grudziądz, 1827 Toruńska 10.

Polska Żegluga Rzeczna „Vistula“

Komunikacja towarowo-pasażerska

Bydgoszcz — Toruń — Warszawa
Bydgoszcz — Gdańsk — Gdynia

Przewóz towarów tańszy od kolejowego o około 50 proc.
Przewóz wszelkich masowych ładunków z miejscowości położonych nad Wisłą, Kanalem Bydgoskim, Brdą i Notecią po cenach bezkonkurencyjnych.

Agentura w Toruniu Nadbrzezie, tel. 75.
Agentura w Bydgoszczy ul. Grodzka 21. tel. 1196

Oddziały i agentury:
Warszawa, Wyszogród, Płock, Dobrzyń, Włocławek, Nieszawa, Ciechocinek, Brdyjście, Chełmno, Grudziądz, Tczew, Gdańsk, Gdynia, Łódź, Puławy i Sandomierz: 1797

Próbki reklamowe gratis

Herbata o 30% taniej

Urządźwszy własną pakownię herbaty najszlachetniejszych gatunków w pierwszorzędnym plantacji mam możność

obniżyć cenę o 30%

Stanisław Grelewicz
Toruń

Wielkie Garbary 19 tel. 853
Import Herbaty Palarnia kawy
Delikatesy i wina krajowe. 1583

Najkorzystniej i najtaniej zaopatrują się
P. T. Urzędy, Zakłady Stolarskie i Budowlane

w fornieri, płyty klejone, okucia meblowe i budowlane, wszelkie przybory i narzędzia stolarskie, klej, szelak, różne deski i szalówki sosnowe w firmie

Składnica Surowców dla Stolarzy

właśc. **E. Dzionara** 1722
(dawn. Spółdzielnia Surowców dla Stolarzy)

Bydgoszcz
ul. Grodzka 21, tel. 492

Szescioklasowa Prywatna Szkoła Powszechna „Im. Mikołaja Ryńskiego“

Grudziądz

Jedyna tego rodzaju szkoła na miejscu przyjmuje już zapisy dzieci

do wszystkich klas
w swym gmachu przy

ul. Nadgórnej Nr. 32.

Czesne dla klasy I-szej tylko 10,— zł.

Przyjmuje się dzieci już od 6 roku życia aby je do 12 roku przygotować do klasy III-ciej gimnazjum. 1828

Przy szkole internat dla chłopców.

Szkló wodne sodowe 38/42° Bé
Potaż kalcynowany 90/95%

destarczamy ze składu korzystnie, na pojedyncze beczki.

West Trading Company For Polish Salt and Soda
Sp. z o. o. 1494

Telefon 25 815 GDANSK ul. Reitbahn 17.

Zwózki Transportu mebli

przeprowadzki
wycielane wozy meblowe

Magazynowanie
we własnych zdrowych jasnych, suchych magazynach

Ekspedycje
towaru i bagażu wykonuje

najtaniej

Łudwik Szymański
Toruń 8407
Żeglarska 3. telef. 909

Z prawami szkół państwowych 8056
8-klasowe gimnazjum żeńskie
G. Winogrodzkiego w Wejherowie

przyjmuje zapisy do wszystkich klas, poczynając od klasy 2-giej.

Przy gimnazjum wstępne klasy koedukacyjne, przygotowujące do gimnazjum nowego typu

OSTATNIE NOWOŚCI

BIELSKICH MATERJAŁÓW

1816

poleca

Gustaw MOLENDĄ i Syn, BIELSKO

Toruń, ul. Szeroka 19.

Gdynia, Portowa 56.

Bydgoszcz, Gdańska 8.

Poznań, Pl. Św. Krzyski 1.

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek, dnia 3. 4. br. o godz. 10 sprzedawca będzie za gotówkę najwięcej dającym...

Nr. 763

(1825)

PRZETARG.

W poniedziałek, dnia 3. 4. 33. o godz. 12 sprzedawca w drodze przetargu najwięcej dającym...

Nr. 765

LICYTACJA

znalezionych przedmiotów jak laski, parasole, teczki używana garderoba i t. p. odbędzie się dnia 4 kwietnia...

Zlec. nr. 290/GR

SPRZEDAŻ

Wilczki

rasowe pod gwarancją (rodziców premjowanych przez wszystkie nagrody i srebrnym medalem) oddaje...

Skład

kolonjalno-żywnościowy na ul. Toruńskiej 24, wraz z towarami do sprzedania...

Dobra lokata Kapitału

Willę komfortową, nowo wybudowaną, w najpiękniejszej dzielnicy willowo-wyściełkowej Poznania przed Solaczem przy Aleji Wielkopolskiej sprzedam korzystnie...

Dokoło 50 centarów zdrowej czerwonej

marchwi jadalnej odda Majęność Przysiek Toruń, telef. 313. 1805

Węgiel górnośląski brykiety, koks, drzewo dotarcza każdą ilość, firma Szczepankiewicz dawniej „Płomień“.

Sery mielone 1,00 kg 1,20 i 1,40 szwajcarski 2,20 mietankowy 1,40 poleca Werszewski Toruń, Prosta 18, 1711

Okazja!

Sprzedam korzystnie: fortepian, salon stylowy, cykl krajobrazów, oryginalny malarz Brochockiego, malarz elektryczny, lorneta pryzmatyczna...

„Sklep Okazyjny“

ul. Groblowa Nr. 3, obok Rybnego Rynku, Grudziądz

Pięgi

usuwa pod gwarancją „Axela“-Krem; słoik tylko 2.- zł. J. Gadebusch Poznań, Nowa 7. 1867

Walizki Kufarki Porfeli OREBI DAM KIE Wyruby skórzane artykuły podróże TORUŃ, SZEROKA 40 NOWO OTWARTE

Sprzedam

większą ilość sosnowych trocin i odpadków tartacznych na opał. Tartaki Czarna Woda, Pomorze 1702

Pończochy

damskie, bieliznę i wszelką galanterję po cenach najniższych poleca I. Augustyniak Toruń Rynek Starom. 39. 1570

Kuchnia

kuchnię sprzedam tanio stolarnia Sadecki i Toruń, Pojemna 20. 1821

PRZEMYSŁOWIEC HURTOWNIK

dotrą najpewniej do kupca za pośrednictwem

1725

„TYGODNIKA HANDLOWEGO“

organu Stowarzyszenia Kupców Polskich

WARSZAWA

ul. Zielna 50

telefon 545-36.

OBWIESZCZENIE O LICYTACJI

8go kwietnia 1933 r. odbędzie się w firmie „Multiply“ w Bydgoszczy przy ul. Fordońskiej 41 publiczna licytacja...

Zlec. nr. 673/8

Poszukuje

na I szą hipotekę 30.000 zł na nieruchomość wartości 160.000 zł. w mieście. Oferty R. P. 100 do Ekspedycji Dnia Pomorskiego Toruń.

1820

Dziś

po gruntownej renowacji

Otwarcie

Cukierni, Kawiarni i Restauracji

„ORZEŁ“ (w Hotelu pod Orłem) w Bydgoszczy

właśc. Czesław Śmigielski

Stały koncert muzyczny pierwszorzędnej orkiestry akademickiej „Szał“ z Zakopanego. — Atrakcją cukierni ciastka warszawskie własnego wypieku.

Kwiecień

1

Sobota

POSAŁY poszukują

Wychowawczynie

rutynowna z prawem nauczania poszukuje posady. Może przytem prowadzić biuro lub kasę. Oferty Dzień Pom. Toruń pod nr. 1803

Panna

inteligentna z niemieckim szuka posady kasjerki biurowej lub do dzieci oferty Dzień Pomorskiego Toruń. 1801

RÓŻNE

WAPNO

palone w kawalkach poleca najtaniej M. Czubek i S-ka Oddz. Toruń

ul. Piernikarska 3/7, róg Browarnej, tel. 643. 1523

Która

szlachetna osoba uratuje życie i egzystencję rodzinie z 6-ciu osób pożyczką 5000 zł na I hipotekę. Oferty do Dnia Pomorskiego Toruń. 1804

Restauracja

do wydzierżawienia, w centrum miasta od zaraz wprost od właściciela dogodnie warunki, po bliższe informacje proszę się zgłosić, Toruń, Szosa Chelmińska 49/51. 1800

Oświadczenie

Zarzuty poczynione pod adresem Kasy Chorych w Bydgoszczy w liście skierowanym do Kasy Chorych w Bydgoszczy z dnia 21 XI. 1932 r. jako w zupełności bezzasadne, a zredagowane uwłaczając instytucji Kasy Chorych, cofam i przepraszam za wyrażoną zniechęcą. Oświadczam, że dla moralnego zadośćuczynienia składam kwotę 50 zł na bezrobotnych powiatu wyszyckiego Jan Tadeusz Kosiński Toruń Mały.

Właściciele

nieruchomości chcący podwyższyć swoje dochody, złoże oferty do administracji „Dnia Bydgoskiego“ pod „Dochód“ 1812

Szkoła tańców

Janiny Werny wyucza szybko tańczyć. Ostatni kurs rozpocznie się 1go kwietnia. Toruń, Prosta 22. 1802

PIERWSZORZĘDNY „Mimoza“

gabinet kosmetyczny (dypl. Université de beauté Cedib w Paryżu) odmładza, usuwa wszelkie wady cery i włosów, przyciemnia brwi i rzęsy. Toruń, Szeroka 37 II. p. 1150

Prace studniarskie

w wodociągowe wykonuje po znacznie niższych cenach. A. JABŁŃSKI zakład studniarski Chelmska 20m. ul. Kolejowa 12 telefon 151. 1447

Tornistry szkolne Torby szkolne Torebki ręczne kuterki

1817

kupuje się po korzystnych cenach we firmie

A. Ginsburg Gdańsk,

Kohlengasse 4, fabryka Heiligegeistgasse 91.

OGŁOSZENIE

Zgodnie z rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16. 2. 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202 art. 30 Magistrat miasta Wejherowa zawiadamia, że plan zabudowy terenu miejskiego Nr. 1917/P. K. P. 268 graniczącego od zachodu i północy z terenami południa z ulicą Św. Jana a od wschodu z ul. Pucka...

Osoby interesowane mają prawo zaznajamiać się z treścią planu zabudowania w godzinach urzędowych i zgłaszać w Magistracie zarzuty przeciw temu planowi w okresie dwutygodniowym po upływie okresu wyłożenia. Wejherowo, dnia 28 marca 1933 r. (—) J. Owński, K. zast. Burmistrza.

Największy wybór 1569

kamgarnów bielskich po cenach fabrycznych poleca I. Augustyniak (BAZAR TORUNSKI, dawniej Cz. Buza).

Syrop

spożywczy (jasny o przyśmaku miodowym) i deserowy (ciemny) w cenie 35 groszy za funt do nabycia w składach kolonialnych: w Toruniu, 1390 JULIAN HOFFMANN, Kościuszki 89, JÓZEF RANISZEWSKI, Grudziądzka 77, FRANCISZEK NOWAK, Szczytna 20, DOMINIK KAMINSKI, Rybaki 43, LEONARDA WISNIEWSKA, Mickiewicza 112, STEFAN SÓS, Piaskowa 3, IGNACY NOGA, Podgórz ul. Pułaskiego 49. Ksawery Buczkowski, Toruń, Rynek Nowomiejski.

Helena Zagrabska, Toruń, Szosa Chelmińska 128, „LUBAN-WRONKI“ Przemysł Ziemiaczany Sp. Akc. Oddział w Toruniu, Szosa Lubicka 38/58 tel. 168.

NASIONA

warzywne

kwiatowe i

Nasiona buraków pastewnych uznane przez Pozn. Izb. Roln. o najwyższej sile kiełkowania 26% 20 zł. czerwone 22 zł. Dopółki zapas starczy.

S. Tomaszewski Toruń, ul. Chelmińska 10 telefon 326. 1693

Pluskwy Karaluchy, wytępią momentalnie, nowo wynaleziony płyn „Gazol“ (1509)

Abonament miesięczny wynosi

w ekspedycji miejscowych agencjiach 3.- zł z odnośnikiem do domu w Toruniu 3,40 zł przez pocztę z odnośnikiem 3,36 zł pod opaką 4,50 zł w Gdańsku przez pocztę 2,30 zł z odbieraniem w administracji wprost gd 2, zagranicą 4 gd . . 7.- zł w razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą (np. przeszkody w zakładzie strajki). Administracja nie odpowiada za niedostarczenie pisma

Opłata za wiersz milim. na stronie 7-lamowej . . . 0,20 zł w tekście na pierwszej stronie 1,00 zł na drugiej i trzeciej stronie 0,80 zł — w tekście . . . 0,50 zł Za ogłoszenia i zadania i urzędowe w drobnym składzie 25% drożej. Drobne za słów po 15 gr. pierwsze słowo podwójnie. Dla poszukujących pracy i nakrojki 25% zniżki, komunikaty 50 gr. Za ogłoszenia i skomunikowane i z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. W Gdańsku za wstawienie w dniu 7-lamowej. 15 fen. 50 fen. 10 fen. Drobne za słów po 5 fen. — tytułowe 10 fen. Przy opłatach zaciąganiu należności rabat upada. Za terminowy druk odpłatnie w miejsce ogłoszenia administracja nie odpowiada.

Redaktor odpowiedzialny Wacław Górnicki w Toruniu, Mickiewicza 3. Red. odpowiedzialny w Bydgoszczy: Józef Dobroszański Mostowa 6. Redaktor odpowiedzialny za sprawy W. M. Gdańskie: Wilhelm Grimsman, Gdańsk, Kaszubischer Markt 21, I. p. Redaktor odpowiedzialny na Gdynię: Wiktor Marcinikow Gdynia, Świętojańska. Redaktor odpowiedzialny na Inowrocław, Bronisław Jędrzejczak, Inowrocław, plac Kasprzycza 4a. Redaktor odpowiedzialny na Grudziądzu: Józef Stanoch. Grudziądz, Rynek 10/II. Za ogłoszenia odpowiada administracja Wydawnictwa „Dzień Pomorski“, „Dzień Bydgoski“, „Gazeta Morska“, „Dzień Grudziądzki“, „Dzień Kujawski“ Nakładem i czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu